Dnro 001/81/2025

Lotta Savinko

13.2.2025

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen perjantaina 14.2.2025 klo 11.00

HE 200/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 47 §:n ja panostajalain muuttamisesta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa, että pitää hallituksen esitystä pääsääntöisesti kannatettavana, mutta pitää työnantajan ilmoitusvelvollisuuden rajaamista esitetyllä tavalla epäonnistuneena.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä. Uusi laki korvaisi työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain (1039/2001). Ehdotettavan lain tarkoitus on edistää työsuojelua ja lain keskeisimpänä sisältönä olisi työnantajan velvollisuus ilmoittaa työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevia tietoja Työturvallisuuskeskukselle ja toisaalta Työturvallisuuskeskuksen oikeus luovuttaa ilmoitetut tiedot erityisesti työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin. Esityksessä on kyse säädöshuollosta ja työsuojelun edistämisestä sekä yritysten hallinnollisen taakan keventämisestä.

Hallituksen esitys työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavasta laista selkeyttää osin lainsäädäntöä, joka koskee työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröintiä ja rekisterin hyödyntämistä. Uusi laki selkeyttäisi rekisterin ylläpitoon ja tietopyyntöihin liittyviä vastuita.

Rekisteri on tarpeellinen ja sen ylläpito tulee turvata. Nykyisin työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää hoitaa sosiaali- ja terveysministeriö. Koska ministeriö ei ole tarkoituksenmukaisin taho toimimaan rekisterinpitäjänä, tehtävä siirrettäisiin ehdotettavalla uudella lailla työmarkkinakeskusjärjestöjen yhdistykselle Työturvallisuuskeskukselle. Työturvallisuuskeskus on tehtäviensä ja pitkän kokemuksensa ansiosta lakiesityksen mukaisesti oikea taho rekisterin ylläpitäjäksi, ja sillä on laaja kokemus vastaavista tehtävistä aiemman lainsäädännön nojalla. Työturvallisuuskeskus saa yleishyödylliseen toimintaansa rahoitusta lakisääteisesti, työnantajien maksamista työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksuista valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston Työsuojelurahaston kautta. On

olennaista, että Työturvallisuuskeskuksen resurssit riittävät tehtävän hoitamiseen eikä se vaaranna Työturvallisuuskeskuksen muita tehtäviä.

Ilmoitusvelvollisuuden rajaaminen

Ilmoitusvelvollisuus ulottuu voimassa olevan lainsäädännön mukaan kaikkiin työpaikkoihin. Lakia ja ilmoitusvelvollisuutta on tulkittu kuitenkin siten, ilmoitusvelvollisuus koskee vain niitä työnantajia, joiden työpaikalla on valvontalain mukaisesti valittava työsuojeluvaltuutettu ja varatyösuojeluvaltuutetut. Valvontalain 29 §:n mukaan työpaikalla, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään kymmenen työntekijää, työntekijöiden on valittava keskuudestaan työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua edustajikseen (valvontalain 5) luvussa tarkoitettuun yhteistoimintaan sekä yhteydenpitoon työsuojeluviranomaisiin. Muussakin työpaikassa työntekijät voivat valita keskuudestaan edellä tarkoitetut valtuutetut. Työpaikan toimihenkilöasemassa olevilla työntekijöillä on oikeus valita keskuudestaan heitä edustava työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua. Työpaikalla tulee olla työsuojelupäällikkö aina, kun yrityksellä on yksikin työntekijä.

Käytännössä ilmoitusvelvollisuuden on siis katsottu koskevan työnantajia, joiden työpaikalla työskentelee vähintään kymmenen työntekijää. Vapaaehtoinen ilmoittaminen on silti ollut mahdollista muillekin työnantajille. Hallituksen esitysluonnoksessa ilmoitusvelvollisuutta on rajattu siten, että sen piirissä eivät ole alle 10 työntekijän yritykset. Pyrkimyksenä on ollut saattaa rekisterinpito vastaamaan tosiasiallista tilannetta, joka perustuu tulkintavirheeseen.

Voimassa olevan lain tulkinnasta ei ole ollut Akavassa eikä Akava-yhteisössä tietoa. Myöskään Työturvallisuuskeskuksen ohjeistuksessa ei ole tällaista mainintaa (www. ttk.fi). Akava ei pidä lain virheelliseen tulkintaan perustuvaa käytäntöä perusteltuna syynä soveltamisalan rajaamiselle.

On huomioitava, että tilastojen mukaan n. 94 % työpaikoista on alle 10 työntekijän paikkoja ja työllistävien työpaikkojen osalta esityksen mukaan piiriin tulisi vain runsas 40 %:a työpaikoista. Mikroyritysten työsuojelupäälliköiden ja työsuojeluedustajien työsuojelun koulutuksesta ja neuvonnasta sekä lainsäädännön osaamisesta huolehtiminen on tärkeää. sillä mikroyrityksillä on erityisen tiedon ja neuvonnan tarve ja hr-osaaminen vähäisempää.

Akava esittää, että rekisteriin tulisi aina ilmoittaa työsuojelupäälliköt ja ne työsuojeluvaltuutetut, jotka ovat valittu alle 10 hengen yrityksissä. Katsomme, että työnantajan ilmoitusvelvollisuuden hallinnollinen taakka em. kokoisissa organisaatioissa ei myöskään muodostu kohtuuttomaksi.

Akava katsoo, että työsuojelun kehittäminen, turvallinen työympäristö ja sen rakentaminen pienillä työpaikoilla on vähintään yhtä tärkeää kuin tätä suuremmilla työpaikoilla ja esitetyllä lakimuutoksella annetaan

väärä signaali työpaikoille ja saattaa siellä työskentelevät työntekijät heikompaan asemaan työsuojelun osalta. Esityksessä ja lain tarkoituksen toteuttamisessa tulisi huomioida, että pienten työpaikkojen tarve koulutukselle ja ohjeistukselle on usein suurempi kuin kooltaan isommissa työpaikoissa. Esitetty rajaus vähentää myös tiedon välittämisen mahdollisuuksia. Tämän vuoksi Akava ry esittää, että lain voimaantulosta viimeistään viiden vuoden kuluttua tarkastellaan Työturvallisuuskeskuksen rekisterinpidon vaatimia henkilöstön ja taloudellisten resurssien riittävyyttä laajentaa lain soveltamisalaa myös alle 10 työntekijän työpaikkoihin.

Akava ry:n puolesta

Lotta Savinko
tasa-arvo- ja työympäristöpäällikkö